

УДК [391(=161.2:477.86-12):7.074.071.1"19/20"

Г.Гафійчук]:303.62

DOI <https://doi.org/10.15407/nz2024.02.398>

КОЛЕКЦІЙНА ТА ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ГАЛИНИ ГАФІЙЧУК У КОНТЕКСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПРИМНОЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Ігор ПЕРЕВЕРТНЮК

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7111-0678>

аспірант, Інститут народознавства НАН України,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: igor.perevertniuk@gmail.com

Ihor PEREVERTNIUK

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7111-0678>

Post-graduate student,

Ethnology Institute National Academy of Sciences
of Ukraine,

15, Svobody Avenue, 79000, Lviv, Ukraine,

e-mail: igor.perevertniuk@gmail.com

COLLECTION AND CREATIVE ACTIVITY OF HALYNA HAFIYCHUK IN THE CONTEXT OF PRESERVING AND ENHANCING CULTURAL HERITAGE

Мета статті — репрезентувати новий етнічний феномен — майстерні з відтворення українського народного одягу, які часто виникають на базі приватних колекцій. Пропонована стаття є кроком до встановлення закономірностей появи і функціонування майстерень, а також з'ясування їх ключових рис.

Об'єкт дослідження — сучасні приватні ініціативи зі збереження та примноження культурної спадщини України.

Предмет дослідження — колекційна та творча діяльність Галини Гафійчук.

Наукову новизну роботи складають особисто зібрані польові матеріали про діяльність очолюваної Галиною Гафійчук мистецької майстерні з відтворення традиційного вбрання українців.

Актуальність пропонованої розвідки зумовлена мізерністю досліджень, присвячених аналізу діяльності сучасних майстерень з відтворення традиційного вбрання українців як сучасного культурного феномену, викликаного соціальними запитами. Актуально сьогодні є також репрезентація успішного мистецького досвіду та з'ясування його особливостей.

Методологія дослідження базується на методах інтерв'ювання, фотографування, системного аналізу й узагальнення.

Ключові слова: Покуття, культурна спадщина, традиційний український одяг, колекціонерка, майстриня, Галина Гафійчук.

The purpose of the article is to present a new ethnic phenomenon - workshops for reproducing Ukrainian folk costumes, which often arise on the basis of private collections. The proposed article is a step towards establishing the patterns of emergence and functioning of workshops, as well as clarifying their key features.

The object of the study is modern private initiatives to preserve and enhance the cultural heritage of Ukraine.

The subject of the study is the collection and creative activity of Halyna Hafiychuk.

The scientific novelty of the work is the personally collected field materials about the activities of the art workshop for the reproduction of traditional Ukrainian costumes headed by Halyna Hafiychuk.

The relevance of the proposed research is due to the scarcity of studies devoted to the analysis of the activities of modern workshops for the reproduction of traditional Ukrainian costumes as a modern cultural phenomenon caused by social demands. It is also important to present a successful artistic experience and identify its features.

The research methodology is based on interviewing, photography, systematic analysis and generalization.

Keywords: Pokuttya, cultural heritage, traditional Ukrainian costumes, collector, craftswoman, Halyna Hafiychuk.

Вступ. Галина Василівна Гафійчук є відомою сучасною колекціонеркою пам'яток народної творчості XIX — першої половини XX ст. та майстринею-вишивальницею. Основу її приватної збірки складають компоненти народного одягу з Покуття та інших етнографічних районів України. Багаторічна збиральницька діяльність дала знання та досвід, які дали змогу Г. Гафійчук почати власну творчу діяльність з відтворення кращих зразків українського народного строю.

Мета статті — на прикладі діяльності колекціонери і майстрині Г. Гафійчук репрезентувати новий етнічний феномен — майстерні з відтворення українського народного одягу, які часто виникають на базі приватних збірок народного мистецтва. Пропонована стаття є кроком до встановлення закономірностей появи і функціонування майстерень, а також з'ясування їх ключових рис.

Наукову новизну роботи складають особисто зібрані польові матеріали про діяльність очолюваної Г. Гафійчук мистецької майстерні з відтворення традиційного вбрання українців.

Актуальність пропонованої розвідки зумовлена мізерністю досліджень, присвячених аналізу діяльності сучасних майстерень з відтворення традиційного вбрання українців як сучасного культурного феномену, викликаного соціальними запитами. Актуальною сьогодні є також репрезентація успішного мистецького досвіду та з'ясування його особливостей.

Методологія дослідження базується на методах інтерв'ювання, фотографування, системного аналізу й узагальнення.

Основу *джерельної бази* роботи склали польові матеріали автора: аудіозапис інтерв'ю з Г. Гафійчук¹, фотографії ансамблів та окремих компонентів одягу з її приватної колекції та фотографії, виконаних майстринею сорочок. При написанні статті також використовувалася інформація з інтернет-сторінки Г. Гафійчук в соцмережі Facebook [1].

У процесі вибору алгоритму дослідження студіювалися наукові публікації, присвячені сучасним мистецьким процесам. Зокрема, важливою для пропонованої розвідки виявилася публікація мистецтвознавиці Лесі Семчук «Діяльність мистецького простору

“Майстерня Магди Дзвін” у контексті відродження української народної вишивки на початку XXI століття» [2], завданнями якої стали: окреслення ролі майстерні у процесах відродження й популяризації традиції української народної одягової вишивки на початку XXI ст.; аналіз видів діяльності майстерні та особливостей її навчальних форматів і методичних підходів [2, с. 928]. Висновки, якими завершується стаття Л. Семчук про діяльність «Майстерні Магди Дзвін» є близькими до тих, які були отримані в ході нашої наукової розвідки, що вказує на народження та розвиток нового етнічного феномену, що має системний характер.

Традиція народного одягу має глибоку історію, пов'язану з натуральним сільським господарством, всередині якого виготовлялася основна частина речей, необхідних для життя. До таких речей належали й компоненти ансамблю одягу, які виконували безліч функцій. Виконані з почуттям художнього смаку (естетична функція) складові одягу стали невід'ємною частиною матеріального (функції, що вказують на статеву, матеріально-статусну, вікову приналежність власника) і духовного (усі функції) світу українців. Розвиваючись у різних місцевостях України традиція етнічного вбрання набувала локальних проявів, які ставали яскравими маркерами-носіями етнічної й, що не менш важливо, локальної ідентичності. Розуміння українцями маркуючої ролі традиційного вбрання та використання традиційного вбрання з метою демонстрації своєї приналежності до нації добре відоме щонайменше з XIX ст., коли для цього використовувався автентичний (створений народними майстрами в автентичних осередках) стрій.

У першій половині XX ст. традиційне вбрання українців, як маркер ідентичності, привернуло увагу професійних митців, які створювали ескізи стилізованого національного вбрання для широкого кола споживачів. Як повідомляє низка дослідників, а саме: Раїса Захарчук-Чугай, Тетяна Кара-Васильєва, Михайло Селівачов, Євгенія Шудря — вбрання за ескізами тиражовано виготовляли у вишивальних майстернях, артілях, підприємствах України [3, с. 45—48; 4, с. 347—381; 5, с. 62—67; 6, с. 11—51].

На початку XXI ст. в Україні, як також в багатьох країнах світу, мистецьким трендом стало високопрофесійне відтворення (без елементів стилізації) традиційного вбрання. Сьогодні мережа майсте-

¹ Польові матеріали автора. Записано 26.01.2023 в с. Глушків Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. від Гафійчук Галини Василівни, 1978 р. н.

Іл. 1. Майстриня Г. Гафійчук у відтвореній нею сорочці початку ХХ ст. зі с. Колодрібка Чортківського р-ну Тернопільської обл. Домоткане полотно, нитки ДМС; вишивання, шиття, гладь «колодочки», стебловий шов, лічильна гладь, петельний шов, рубцювання мережкою «прутик». 2022 р., с. Глушків Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. Опубл.: <https://m.facebook.com/p/Галина-Гафійчук-100070027063276/photos>

Іл. 2. Приватна збірка Г. Гафійчук. Жіночі сорочки Покуття та Західного Поділля. Фрагмент. 2023 р., с. Глушків Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. Фото Ігоря Перевертнюка

рень з відтворення традиційного вбрання продовжує зростати, а їхня продукція набуває широкої популярності й знаходить щораз більше споживачів. До відомих в Україні належать: майстерня «Шляхетний одяг» (Київ) [7], Мистецький дім «Тобівка» (м. Івано-Франківськ) [8], «Ладомирія» (м. Рад-

вилів, Рівненської обл.) [9] та низка інших. Збільшення мережі майстерень та асортименту їх виробів дає змогу говорити про народження та розвиток нового етнічного феномену, який заслуговує на окреме дослідження заради висвітлення та критичного аналізу відносно нових, проте, безсумнівно, не випадкових культурних процесів.

Основна частина. Г. Гафійчук народилась у 1978 р. у с. Глушкові Городенківської міської громади Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. (іл. 1). Там надалі проживає. Батьки колекціонерки та майстрині працювали в колгоспі й не мали прямого стосунку до культури, проте родина завжди була дуже творчою і залюбленою у народне мистецтво. Після закінчення школи Г. Гафійчук навчалася у Коломийському коледжі права і бізнесу, де отримала фах «комерційна діяльність». Деякий час вона працювала за спеціальністю. Проте цікавість до давніх традицій с. Глушкова змусила змінити поле діяльності на інакшу справу, а саме — на колекційні, а згодом творчі практики².

Основною мотивацією збору колекції для Г. Гафійчук стало усвідомлення того, що давні твори народного мистецтва дуже стрімко зникають з сільських осель (немало вивезено з України) та знищуються (багато спалено). Майбутньою колекціонеркою керувало бажання зберегти хоч частину давніх автентичних речей, і тим самим долучитися до справи збереження культурної спадщини.

Першими колекційними предметами стали родинні пам'ятки. Цільово й активно збирати артефакти народного мистецтва Г. Гафійчук почала у 2000 році. Спершу їх шукала у рідному та сусідніх покутських селах. Невдовзі почала купувати колекційні предмети, щонайбільше народне вбрання, на мистецьких ярмарках та на різних інтернет-платформах, зокрема у групах Етнобазар [10], Старовинна вишита сорочка [11], Старовинні речі [12], Покутська старовина [13] (у мережі Facebook); на аукціонах антикваріату «Violity» [14] й OLX [15].

Розширення способів придбання колекційних предметів сприяло тому, що Г. Гафійчук зацікавилася естетично виразними народними творами й з-поза меж Покуття, переважно сусідніх етнографічних ра-

² Польові матеріали автора. Записано 26.01.2023 в с. Глушків Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. від Гафійчук Галини Василівни, 1978 р. н.

йонів. Зокрема, друге місце після артефактів з Покуття здобули речі з Гуцульщини. Найбільше вабили давні сорочки, а згодом вже і повні строї. Інтерес до того, як люди одягались та виглядали, викликав потребу збирати також старі фотографії вбраних у народний стрій селян, найціннішими з яких залишаються для колекціонерки родинні світлини.

Г. Гафійчук каже: «У мене не було якихось спеціальних критеріїв для відбору. Я збирала те, що було оригінальним і цікавим, таке, що мені подобалось. Переважно це були сорочки з Покуття. Маю, правда, строї і з інших регіонів. Це Поділля, Центральна і Східна Україна. Їх менше, але мені вони теж є цікавими»³. За словами колекціонерки, у сферу пошукових пріоритетів потрапляли компоненти народної ноші, унікальні за кроєм чи композиційним рішенням (іл. 2).

На початку своєї діяльності Г. Гафійчук брала приклад з відомих колекціонерів, зокрема ініціативного культурного діяча, куратора багатьох мистецьких видань та заходів, члена НТШ, співзасновника та заступника директора (2003) Львівського Інституту колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ Тараса Володимировича Лозинського (1959—2023). Попри вдячність усім своїм більш досвідченим колегам, Г. Гафійчук на власному досвіді переконалася, що кожен колекціонер має сам пройти всі освітні рівні — від початківця до досвідченого знавця, бо якісне колекціонування неможливе без власного досвіду. Помилкою багатьох молодих колекціонерів Г. Гафійчук вважає брак системних знань, що часто призводить до нерозуміння цінності деяких пам'яток та нагромадження лише розрекламованих однотипних артефактів. Усвідомлення того, які з пам'яток є цінними та рідкісними, приходить з досвідом. Цей досвід, зрештою, виявився так само дуже цінним для власної мистецької творчості.

Сьогодні у колекції Г. Гафійчук, за приблизними підрахунками самої колекціонерки, декілька тисяч предметів. Нотований облік колекціонерка не веде, хоча можливість зафіксувати провенанс колекційних предметів, придбаних безпосередньо в селах, а іноді й на ринках, існує. Відзначу, що проблема від-

Іл. 3. Приватна збірка Г. Гафійчук. Святковий жіночий стрій першої половини ХХ ст. з Покуття. Фрагмент. 2023 р., с. Глушків Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. Фото І. Перевертнюка

сутності кваліфікованого обліку колекційних предметів стосується багатьох сучасних приватних колекцій [16, с. 44—45].

Важливо, що збірка Г. Гафійчук зберігається в задовільних умовах. Для неї в дворі свого дому колекціонерка побудувала окреме приміщення, яке має два зали. Значна частина предметів експонується, інша — складена в скринях (іл. 3). Найціннішими для власниці є мистецькі вироби, які належали її бабусям і дідусям — речі, які, на думку власниці, бережуть родинну пам'ять. До улюблених також належать колекційні предмети, які Г. Гафійчук виявила, мандруючи від однієї до другої сільської хати, і які, разом з господарями цих хат, діставала з родинних скринь. Спогади про свої мандри та розповіді господарів є дуже пам'ятними для колекціонерки.

У домашньому музеї, наповненому оригінальними творами та їхніми історіями, Г. Гафійчук проводить екскурсії для всіх бажаючих. Колекціонерка надихається захоплюючими емоціями своїх вдячних відвідувачів й намірена й далі продовжувати збиральницько-просвітницьку діяльність. А надалі мріє передати опіку над приватним музеєм одній зі своїх дочок, а якщо обидві доньки не виявлять бажання продовжити її справу — подарувати свою збірку якомусь із відомих державних музеїв України.

Колекційні предмети з домашнього музею Г. Гафійчук експонувалися на численних всеукраїнських, обласних і місцевих виставках та фестивалях української культури, особливо часто — на мистецьких

³ Польові матеріали автора. Записано 26.01.2023 в с. Глушків Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. від Гафійчук Галини Василівни, 1978 р. н.

Іл. 4. Г. Гафійчук, Г. Курилюк. Відтворення святкових жіночої і дитячої сорочок першої половини ХХ ст. з Покуття. 2023 р., с. Глушків. Фабрична тканина, вовняні нитки; вишивання, шиття; хрестик, півхрестик, ланцюжковий шов, петельний шов, рубцювання, рясуння, морщення. Опубл.: <https://m.facebook.com/p/Галина-Гафійчук-10007002-7063276/photos>

Іл. 5. Г. Гафійчук. Відтворення жіночої сорочки «рукави» початку ХХ ст. зі с. Вербовець Косівського р-ну Івано-Франківської обл. 2023 р., с. Глушків. Домоткане полотно, вовняні нитки; вишивання, шиття; кручений шов, ланцюжковий шов, петельний шов, змережування, вистіг, рубцювання, рясуння. Опубл.: <https://m.facebook.com/p/Галина-Гафійчук-100070027063276/photos>

заходах у м. Городенка Івано-Франківської обл. Найповніше колекція народного одягу Г. Гафійчук експонувалася в 2019 р. у залах Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Йосафата Кобринського (м. Коломия Івано-Франківської обл.).

Приватний музей Г. Гафійчук є місцем цінних знань про українські традиції в першу чергу для самої колекціонерки, яка у 2008 р. почала відтворювати музейні експонати. Першими її роботами стали вишиті нитками сорочки, виконані для себе — молодій жінці «захотілося мати сорочку на свій смак, відшиту за автентичним зразком», яку було б не шкода періодично вдягати та опісля прати, що не рекомендовано робити з колекційними предметами [17].

З набуттям досвіду та відчуттям власного творчого потенціалу виконання вишитих сорочок, а згодом також інших вишитих компонентів одягу стало для Г. Гафійчук не лише захопленням, а також прибутковою справою (іл. 4). На початках мистецьких практик згодилися знання та навички крою й вишивання хрестиком, отримані від мами. Але дуже швидко цього виявилось замало, довелося самотужки освоювати інші, традиційні для народної творчості українців вишивальні шви.

До опанування нових вишивальних швів Г. Гафійчук найчастіше стимулює палке бажання відтворити певну річ. Майстриня каже: «Дуже важливо побачити, покрутити, потримати оригінал старовинної сорочки в руках, щоб розгледіти різні деталі і зрозуміти способи та тонкощі пошиття виробу. У мене, слава Богу, така можливість є, тому мені легше зрозуміти що до чого і як краще зробити, врахувати всі деталі для максимально схожого відтворення»⁴ (іл. 5).

Робота над кожною новою річчю для майстрині — це неначе екскурс в історію та традиційну культуру певної місцевості. Речі, відтворені в майстерні Г. Гафійчук, є досить дорогими, оскільки для їх виготовлення витрачається багато годин ручної праці та використовуються лише якісні й максимально відповідні оригінальним художні матеріали. Це можуть бути як старі домоткані полотна, так і сучасні добротні бавовняні та лляні тканини. У відборі ниток для вишивання перевага надається продукції відомого виробника — ДМС. Для майстрині дуже важливо, щоб її вироби були добротними і не втрачали в ужитку свою первинну привабливість через використання дешевих матеріалів.

Започатковані на основі власної приватної колекції мистецькі практики Г. Гафійчук порівняно швид-

⁴ Польові матеріали автора. Записано 26.01.2023 в с. Глушків Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. від Гафійчук Галини Василівни, 1978 р. н.

ко зробили її продукцію відомою в Україні. Окрім сорочок вишивальниця почала відтворювати також інші компоненти вишитого одягу та нашійні прикраси з бісеру — «гердани» та «силянки», які навчилася робити ще у шкільному віці, перейнявши вміння від літньої жінки з сусіднього села.

Через зростання числа замовлень наприкінці 2010-х рр. Г. Гафійчук заохотила до творчості кількох односельчанок — Курилюк Наталію й Курилюк Ганну та власних донечок — Катерину і Галину. Донька Катерина отримала художню освіту та почала ткати традиційні пояси [18, р. 396–402]. Асортимент виробів поступово зростає. Сьогодні це вишиті нитками та бісером сорочки, безрукавки, запаски, хустини, ткані пояси, жіночі прикраси з бісеру та інших матеріалів. Зокрема, до кращих проєктів Г. Гафійчук належить ансамбль святкового одягу, добре знаного своєю оригінальною художньою мовою Яворівського осередку народної вишивки на Львівщині. До ансамблю входять: сорочка, спідниця, камізька, запаска і хустка, особисто кроєні, пошиті та вишиті майстринями майстерні (іл. 6, 7).

Нещодавно в асортименті творів майстерні Г. Гафійчук з'явилися вишиті нитками та прикрашені різними підвісками (імітації монет, хрестики) нашійні стрічки, які є креативною новацією в царині давньої традиції накладних оздоб української строю.

Важливим чинником успішного функціонування майстерні Г. Гафійчук є те, що с. Глушків належить до числа давніх осередків народної вишивки. Вишивати вміє і любить більша частина мешканок цього села. Вишивкою тут і досі оздоблюють не тільки святковий одяг, але також інтер'єрні та обрядові тканини. Безсумнівно тривалий розвій місцевих традицій сприяв тому, що організована Г. Гафійчук майстерня стала відомим в Україні мистецьким колективом.

Шанувальниками творчості та замовниками створених у майстерні Г. Гафійчук речей є дуже різні люди. Якесь їх частина вже в найменших деталях знає, що хоче придбати; інша ж — просто бажає мати сорочку, виконану у традиціях якогось (не обов'язково рідного) з етнографічних районів України. Значна частина таких клієнтів потребує порад від майстрині. З ними Г. Гафійчук зазвичай довго обдумує та узгоджує якими саме мають бути край та декор майбутньої сорочки.

Іл. 6. Г. Гафійчук, Г. Курилюк та Н. Курилюк. Відтворення ансамблю жіночого вбрання першої половини ХХ ст. з Яворівського р-ну Львівської обл. 2023 р., с. Глушків. Фабрична тканина, нитки DMC; машинне шиття, ручне шиття, художня гладь, стебнівка, вистіг, верхоплут, мережка «прутик», рубцювання, рясування. Опубл.: <https://m.facebook.com/p/Галина-Гафійчук-100070-027063276/photos>

Іл. 7. Г. Гафійчук, Г. Курилюк, Н. Курилюк. Відтворення ансамблю жіночого вбрання першої половини ХХ ст. з Яворівського осередку Львівської обл. 2023 р., с. Глушків. Фабрична тканина, нитки DMC; машинне шиття, ручне шиття, вишивання, художня гладь, стебнівка, вистіг, верхоплут, мережка «прутик», вив'язування тороків, рубцювання, рясування. Опубл.: <https://m.facebook.com/p/Галина-Гафійчук-100070027063276/photos>

Іл. 8. Г. Гафійчук. Відтворення чоловічої сорочки першої половини ХХ ст. за мотивами Західного Поділля. Фрагмент. 2023 р., с. Глушків. Домоткане полотно, нитки ДМС; вишивання, шиття; хрестик, півхрестик, стебловий шов, петельний шов, змережування, обметувальний шов, рубцьовання. Фото Ігоря Перевертнюка

Іл. 9. Г. Гафійчук. Відтворення жіночої сорочки першої половини ХХ ст. за мотивами Буковинського Поділля в процесі роботи. Фрагмент. 2023 р., с. Глушків. Домоткане полотно, нитки ДМС, бісер; ланцюжковий шов, шиття у прикріп. Фото Ігоря Перевертнюка

Майстерня Г. Гафійчук не займається виготовленням серійної продукції; кожен проект є індивідуальним і виконується з максимальною віддачею творчих сил. Якщо ж говорити про популярні замовлення, то

одне з таких — відтворення чоловічої сорочки з колишнього Борщівського р-ну (тепер у межах Чортківського р-ну) Тернопільської обл. з вишитими тризубами (іл. 8).

У діяльності музею та майстерні бувають різні періоди щодо напливу відвідувачів та кількості замовлень. Зокрема, про творчість під час війни Г. Гафійчук каже: «Від початку повномасштабної війни спершу був шок, звісно, як у всіх. Думки були різні: як вберегти колекцію? чи ховати чи вивозити? Трошки згодом заспокоїлась і вирішила залишити все, як є... Замовлень в мене тоді не було і якимось здавалось, що на той момент нікому того, що я вмю робити, уже не було потрібно. Я вирішила поділитися переживаннями на своїй сторінці в Facebook, щоб почути різні думки з цього приводу. Неочікувано на мене полився величезний шквал замовлень, кількість така, якої не було ніколи раніше. Я опанувала себе, обдзвонила помічниць і впряглася в роботу. Так і заспокоювали ми собі нерви, виконуючи численні замовлення. Зараз замовлень трохи менше, але їх все-таки більше ніж було до березня 2022 року»⁵.

Свідчення Г. Гафійчук щодо зростого попиту на продукцію майстерні в час повномасштабної війни підтверджують факт того, що основною мотивацією для усіх бажаючих придбати у майстрині мистецький виріб є бажання самоідентифікації, чим, власне, є традиційне вбрання як виразний маркер національної ідентичності (іл. 9). Передбачаємо, що обумовлена екзистенційними викликами серед членів українського соціуму потреба в самоідентифікації сприятиме розвитку феномена майстерень з відтворення народної ноші.

Висновки. Аналіз діяльності Г. Гафійчук та створеної нею майстерні дав змогу дійти висновків щодо деяких загальних особливостей поки ще маловідомого етнічного феномену, яким на початку ХХІ ст. стали майстерні з відтворення традиційного вбрання українців.

- Феномен майстерень з відтворення компонентів традиційного одягу тісно пов'язаний з феноменом приватного колекціонування;
- Приватне колекціонування мистецьких артефактів особливо активізувалося на початку 2000-х рр.,

⁵ Польові матеріали автора. Записано 26.01.2023 в с. Глушків Коломийського р-ну Івано-Франківської обл. від Гафійчук Галини Василівни, 1978 р. н.

відколи стало поширеним захопленням представників не лише міської, а також сільської інтелігенції;

- Колекціонування творів українського народного мистецтва сприяє накопиченню знань та досвіду, необхідних для початку власних мистецьких практик з відтворення компонентів народної ноші. Своєрідний підготовчий процес потребує певного часу і триває до десяти років. Так, Г. Гафійчук свою колекцію почала збирати у 2000 р., а відтворювати вишиті сорочки за колекційними зразками — у 2008 році;

- Поява новітніх приватних колекцій та утворених на їх базі майстерень часто спостерігається у традиційних осередках народної творчості. Організатори колекцій та майстерень з відтворення традиційного одягу (яскравим представником яких є Г. Гафійчук) стають одночасно охоронцями та продовжувачами локальних етнічних мистецьких традицій;

- Естетичну довершеність творам забезпечує використання майстрами якісних художніх матеріалів та відмова від вишивальних машин на користь трудомісткої ручної вишивки;

- Ручно вишиті компоненти народного строю мають високу вартість, обумовлену значними затратами часу та цінами на якісні художні матеріали, проте на них завжди є попит;

- З початком повномасштабного вторгнення росії на територію суверенної України попит на традиційну одіж, створену за автентичними зразками, помітно зріс. Це безпосередньо засвідчує суспільну потребу в національній самоідентифікації українців, особливо в час реальних екзистенційних викликів;

- Ключовою мотивацією діяльності майстерні є усвідомлення майстринями фундаментальної ролі народного одягу як затребуваного маркера національної ідентичності;

- Функціонування майстерні Г. Гафійчук є частиною нового етнічного феномену, що має системний характер.

Перелічені висновки є попередніми; деякі з них потребують додаткових підтверджень, які плануємо знайти при аналізі діяльності інших сучасних майстерень з відтворення традиційного одягу українців. У цьому й бачаться перспективи найближчих досліджень.

На завершення аналізу діяльності Г. Гафійчук хочемо вказати на необхідності атрибуції та каталогізації колекційних предметів, що збереже інформа-

цію про них, і тим самим підсилить їхню культурну цінність.

Учасникам майстерні Г. Гафійчук радимо також основну увагу приділяти відтворенню народного одягу Покуття, в одному з традиційних осередків якого, власне, відбуваються мистецькі практики. Це стане органічною складовою сучасного розвитку місцевої мистецької традиції.

Насамкінець хочемо відзначити значимість образної Г. Гафійчук соціальної місії. Вже сьогодні просвітницькими екскурсами у стінах приватного музею, а також своїми експериментальними пошуками нових форм та методів творчості колекціонерка та майстриня вагомо доклалася до збереження і примноження культурної спадщини України та, водночас, до розширення кола зацікавлених народною творчістю українців.

1. Сторінка Галини Гафійчук в соцімережі *Facebook*. URL: <https://m.facebook.com/p/Галина-Гафійчук-100-070027063276/> (дата звернення: 13.02.2024).
2. Семчук Леся. Діяльність мистецького простору «Майстерня Магди Дзвін» у контексті відродження української народної вишивки на початку XXI століття. *Народознавчі зошити*. 2022. № 4 (166). С. 928—937.
3. Захарчук-Чугай Р.В. *Українська народна вишивка: західні області УРСР*. Київ: Наукова думка, 1988. С. 45—48.
4. Кара-Васильєва Т. *Історія української вишивки: книга-альбом*. Київ: Мистецтво, 2008. С. 347—381.
5. Селівачов М. *Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія)*. Київ: Ант, 2005. С. 62—67.
6. Шудря Є. *Подвижниця народного мистецтва*. Київ: Ант, 2003. С. 11—51.
7. Павлюк Руслан. Міф про вишиванку: Як носити українські строї цілий рік. *Depo.ua* (суспільно-політичний портал). URL: <https://www.depo.ua/ukr/life/mif-provishivanku-yak-nositi-ukrayinski-stroyi-cilij-rik-20180130718022> (Дата публікації: 21.02.2018; дата звернення: 13.02.2024).
8. У Франківську відкрили музей-майстерню українського одягу та побуту. *Zbruc*. URL: <https://zbruc.eu/node/109791> (Дата публікації: 07.01.2022; дата звернення: 13.02.2024).
9. *Ладомирія*. URL: <https://lb.ua/culture/2019/0> (дата звернення: 13.02.2024).
10. Сторінка групи «Етнобазар» в соцімережі *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/groups/1755256095-91389/> (дата звернення: 13.02.2024).
11. Сторінка групи «Старовинна вишита сорочка» в соцімережі *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/groups/1776-857642544576/> (дата звернення: 13.02.2024).

12. Сторінка групи «Старовинні речі» в соцмережі *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/groups/484072199-139616/> (дата звернення: 13.02.2024).
 13. Сторінка групи «Покутська старовина» в соцмережі *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/pokutskaya-ancient/> (дата звернення: 13.02.2024).
 14. Вінтаж. Маркет. *Violity*. URL: <https://violity.com/ua> (дата звернення: 13.02.2024).
 15. Антикваріат/колекції. Хобі, відпочинок і спорт. *OLX* (Сервіс оголошень України). URL: <https://www.olx.ua/uk/> (дата звернення: 13.02.2024).
 16. Федорчук О. Наследие и проблемы частных коллекций в Украине. *Cultural heritage: research, valorization, promotion: conference materials*. Chişinău: Institute of Cultural Heritage, 2020. Ed. 12. Vol. 1. P. 38—45.
 17. Чи всім автентичним речам місце в музеї? *Vogue*. URL: <https://vogue.ua/article/culture/lifestyle/chi-vsime-avtentichnim-recham-misce-v-muzeji-51711.html> (дата публікації 23 березня 2023 р; дата звернення: 13.02. 2024).
 18. Перевертнюк І., Федорчук О. Приватне колекціонування та мистецькі практики з відтворення українського традиційного одягу. *Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique*. Special issue: *Materiale ale rapoartelor Conferinței Științifice Internaționale «Patrimoniul cultural de ieri — implicații în dezvoltarea societății durabile de mâine» (ediția a VIII-a)*. Chişinău: Academia de Științe a Moldovei; Universitatea de Stat din Moldova, 2023. P. 396—402.
- REFERENCES
- Halyna Hafychuk's on the *Facebook* social network. Retrieved from: <https://m.facebook.com/p/Galyna-Gafychuk-10007002-7063276/> (Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Semchuk, Lesya. (2022). Activities of the art space «Magda Dzin's Workshop» in the context of the revival of Ukrainian folk embroidery at the beginning of the XXI century. *The Ethnology notebooks*, 4 (166), 928—937 [in Ukrainian].
- Zakharchuk-Chugai, R.V. (1988). *Ukrainian folk embroidery: Western Regions of the Ukrainian SSR*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- Kara-Vasilyeva, T. (2008). *History of Ukrainian embroidery: book-album*. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
- Selivachov, M. (2005). *Lexicon of Ukrainian ornamentation (iconography, nomination, stylistics, typology)*. Kyiv: Ant [in Ukrainian].
- Shudria, Ye. (2003). *Nomads of folk art*. Kyiv: Ant [in Ukrainian].
- Pavliuk, Ruslan. The myth of vyshyvanka: How to wear Ukrainian costumes all year round. *Depo.ua* (social and political portal). Retrieved from: <https://www.depo.ua/ukr/life/mif-pro-vyshyvanku-yak-nosyty-ukrayynski-stroyi-ciliy-rik-20180130718022> (Date of publication 21.02.2018; Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- A museum-workshop of Ukrainian clothing and everyday life was opened in Frankivsk. *Zbruc*. URL: <https://zbruc.eu/node/109791> (Date of publication: 07.01.2022; Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Ladomyriia*. Retrieved from: <https://lb.ua/culture/2019/0> (Last accessed:13.02.2024).
- The page of the «Ethnobazar» group on the *Facebook* social network. Retrieved from: <https://www.facebook.com/groups/175525609591389/> (Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Page of the group «Ancient embroidered shirt» on the *Facebook* social network. Retrieved from: <https://www.facebook.com/groups/1776857642544576/> (Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Page of the «Antique Things» group on the *Facebook* social network. Retrieved from: <https://www.facebook.com/groups/484072199139616/> (Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Page of the «Pokutska Starovyna» group on the *Facebook* social network. Retrieved from: <https://www.facebook.com/pokutskayaancient/> (Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Vintage. Market. *Violity*. Retrieved from: <https://violity.com/ua> (Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Antiques/collections. Hobbies, recreation and sports. *OLX* (Advertising Service of Ukraine). Retrieved from: <https://www.olx.ua/uk/> (Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Fedorchuk, O. (2020). Heritage and problems of private collections in Ukraine *Cultural heritage: research, valorization, promotion: conference materials* (Ed. 12, vol. 1, pp. 38—45). Chisinau: Institute of Cultural Heritage [in Russian].
- What is the place for all the authentic things in the museum? *Vogue*. Retrieved from: <https://vogue.ua/article/culture/lifestyle/chi-vsime-avtentichnim-recham-misce-v-muzeji-51711.html> (Date of publication 23.03.2023; Last accessed: 13.02.2024) [in Ukrainian].
- Perevertniuk, I., & Fedorchuk, O. (2023). Private collecting and artistic practices of reproduction of Ukrainian traditional clothing. *Authentication and Conservation of Cultural Heritage. Research and Technique. Special issue: Materials of the reports of the International Scientific Conference «Yesterday's cultural heritage — implications for the development of tomorrow's sustainable society» (8th edition)* (Pp. 396—402). Chisinau: Academy of Sciences of Moldova; State University of Moldova [in Ukrainian and Romanian].